

Pracovná skupina pre potravinový reťazec, 24. januára 2023

Miesto stretnutia: COPA-COGECA, Rue de Trèves 61, 1040 Brusel

Dátum stretnutia: 24. januára 2023

Účastník stretnutia: Konzorcium

Názov aktivity: Pracovná skupina pre potravinový reťazec

Predseda: Tim Cullinan (IE)

Aktuálny stav iniciatívy Komisie o rámci pre udržateľné potravinové systémy a o akčnom prístupe C-C

Sekretariát prezentoval aktualizované informácie k pripravovanému legislatívnemu rámcu pre udržateľné potravinové systémy (FSFS), ktorý Komisia avizovala v rámci stratégie F2F. Jeho cieľom je podporiť prechod na udržateľné potravinové systémy. Komisia zvažovala 4 možnosti plánu, podľa sekretariátu je už prakticky potvrdený 4. variant – t. j. vytvorenie legislatívneho návrhu FSFS, ktorý bude podľa zásady lex generalis slúžiť ako základ pri posudzovaní prvkov udržateľnosti v iných právnych predpisoch EÚ. FSFS bude zahŕňať všeobecné ciele a definície udržateľnosti potravinových systémov a dodatočné „push“ a „pull“ opatrenia. Tzv. „push provisions“ by zaviedli minimálne požiadavky udržateľnosti na potravinové produkty a súvisiace operácie, pričom DG SANTE zvažuje niekoľko rôznych možností, ktoré sú naďalej predmetom diskusií:

možnosť 0 – ponechať súčasnú situáciu

možnosť 1 – minimálne požiadavky na princípe dobrovolnosti

možnosť 2 – zodpovednosť prevádzkovateľov, išlo by o typ náležitej starostlivosti (due diligence)

možnosť 3 – implementácia zásady neškodiť prostredníctvom delegovaných aktov

možnosť 4 – kombinácia možností 2 a 3

Tzv. „pull provisions“ majú stanoviť stimuly na prekročenie minimálnych štandardov udržateľnosti – zahŕňajú verejné zákazky týkajúce sa potravín a označovania udržateľnosti. Komisia pri nich zvažuje možnosti:

možnosť 0 – ponechať aktuálne pokyny

možnosť 1 – rozšíriť pokyny k udržateľnosti na princípe dobrovolnosti

možnosť 2 – vytvorenie pravidiel EÚ na zadávanie verejných zákaziek, ktorým by sa členské štáty prispôbili

možnosť 3 – vytvorenie záväzných všeobecných a špecifických požiadaviek EÚ na zadávanie verejných zákaziek

Ohľadom označovania udržateľnosti Komisia zvažuje 5 možností:

možnosť 0 – ponechať súčasnú situáciu

možnosť 1 – dobrovoľné pokyny Komisie sprevádzané dobrovoľnou iniciatívou

možnosť 2 – vytvorenie opatrení udržateľnosti v niektorých sektoroch

možnosť 3 – dobrovoľné označenie EÚ pre všetky produkty, vrátane dovážaných a produktov s vyššou udržateľnosťou

možnosť 4 – povinné označenie na úrovni EÚ

Na základe nedávnych diskusií sekretariátu C-C so zástupcami DG SANTE vyplynulo, že Komisia sa zatiaľ prikláňa skôr k princípu dobrovoľnosti, pričom najprv plánuje prijať všeobecné a až neskôr konkrétnejšie pravidlá.

Z pohľadu C-C je dôležité uznanie aj iných udržateľných poľnohospodárskych postupov než iba ekologickú produkciu. C-C ďalej upozorňuje aj na otázku financovania. Čo sa týka minimálnych štandardov udržateľnosti, C-C vyzývajú na ich obmedzenie stanovené platnou legislatívou, podľa DG AGRI je to akceptovateľné iba pri nových revidovaných legislatívach, napr. welfare zvierat a použitie PPPs, pri ostatných budú musieť minimálne požiadavky ísť nad rámec platných legislatív. Sekretariát C-C preto v rámci jednotlivých pracovných skupín začal s diskusiami o návrhoch.

Diskusia:

Predseda júci zdôraznil možný prínos iniciatívy pre spravodlivejšie rozloženie nákladov v rámci dodávateľského reťazca a upozornil na pretrvávajúci problém v IE v podobe podnákladových predajov.

Sekretariát upozornil, že je dôležité poskytnúť Komisii informácie v rámci dotazníka o vykonávaní smernice o nekalých obchodných praktikách. Konkrétne napr. FR svojím zákonom o rovnováhe obchodných vzťahov v poľnohospodárstve a potravinárstve (EGAlim) z roku 2018 postúpila v tomto najďalej.

ES reprezentant referoval o ES národnej legislatíve o zákaze podnákladových predajov, no ani tento zákon nemal vplyv na ekonomickú situáciu poľnohospodárov.

Informácie o implementácii smernice (EÚ) 2019/633 o nekalých obchodných praktikách medzi podnikmi v poľnohospodárskom a potravinovom dodávateľskom reťazci

1. prezentácia DG AGRI

Henrieta Jany-Rošková referovala o aktuálnom stave transpozície smernice do vnútroštátnych právnych predpisov a o jej vykonávaní v členských štátoch. Od 1. 11. 2021 mala byť uplatňovaná pri nových obchodných dohodách a po 12 mesiacoch od zverejnenia národných legislatív dodržiavaná aj v súčasných zmluvách. Všetky členské štáty už transpozíciu dokončili, Komisia sa teraz bude zameriavať na vykonávanie smernice v praxi, kontroly hodlá dokončiť 16-24 mesiacov od oznámenia štátov o dokončení ich transpozície. Odkazy na jednotlivé donucovacie orgány vo všetkých členských štátoch sú uvedené na stránkach Komisie. Za účelom posúdenia účinnosti prijatých opatrení vykonáva Komisia ročné prieskumy, ktoré sa zameriavajú na dodávateľov v rôznych fázach poľnohospodárskeho a potravinárskeho dodávateľského reťazca. Dosiaľ boli vyhodnotené dotazníky z rokov 2020 a 2021. Zástupkyňa Komisie upozornila na nedostatočný počet odpovedí v dotazníku,

výsledky preto nemusia byť príliš reprezentatívne. Z výsledkov 2021 vyplýva, že najčastejšou nekalou praktikou je platba po 30 dňoch za poľnohospodársko-potravinárske produkty podliehajúce rýchlej skaze a platba neskôr ako 60 dní za ostatné poľnohospodársko-potravinárske produkty. Len málo respondentov uviedlo, že na problém aj upozornilo.

Aktuálne prebieha tretie šetrenie, prístupné do 15. 3. 2023, dosiaľ však bolo zaslaných iba 24 odpovedí.

2. výmena názorov

Predseda júci upozornil na významný nárast výrobných nákladov poľnohospodárov, ich výkupné ceny však nerastú rovnakým tempom.

AT reprezentant ocenil iniciatívu Komisie, ale upozornil, že mnoho predchádzajúcich iniciatív nedosiahlo žiadny efekt.

FR reprezentantka upozornila, že otázky dotazníka týkajúce sa platieb členom družstiev nekorešpondujú s realitou.

BE reprezentant upozornil na tlak na prvovýrobcov zo strany veľkých nadnárodných reťazcov, poľnohospodári si nedovolia na ne podať sťažnosť. Tieto spoločnosti sa implementácie smernice zjavne neobávajú.

Informácie o dohodách o udržateľnosti a poľnohospodárstve (článok 210a nariadenia o spoločnej organizácii trhov)

Tému primárne prerokováva pracovná skupina C-C pre daňové a právne otázky. Novinkou v revidovanom nariadení je možná výnimka z pravidiel hospodárskej súťaže pre iniciatívy pre udržateľnosť (článok 210a), zameraná na dosiahnutie vyšších noriem udržateľnosti, než nariaďujú únijné alebo vnútroštátne právne predpisy. Komisia vydá podrobnejšie pokyny pre hospodárske subjekty do 8. 12. 2023, dňa 10. 1. 2023 vydala Komisia návrh týchto pokynov, pričom komentáre k tomuto návrhu je možné zasielať v rámci verejnej konzultácie do 24. 4. 2023.

C-C iniciatívu Komisie podporujú, do prvkov udržateľnosti požadujú doplniť aj zdravie rastlín a požadujú zohľadniť rolu organizácií výrobcov a družstiev pri dosahovaní väčšej udržateľnosti.

Diskusia:

ES reprezentant upozornil na riziko, že zvýšené náklady na udržateľnosť ponesú iba prvovýrobcovia.

Sekretariát odporučil tému zdieľania vyšších nákladov na udržateľnosť viac prediskutovať.

NL reprezentant uviedol, že v NL sú pomerne aktívni, pretože nový článok 210a umožňuje budovanie nových obchodných príležitostí poľnohospodárom, v prípade záujmu poskytnú viac informácií.

Prezentácia hlavných poznatkov štúdie Európskej komisie

Sekretariát upozornil, že v kontexte pandémie Covid-19 a prebiehajúcej vojny na UA nadobudla téma potravinovej bezpečnosti väčší význam, preto Komisia dňa 4. 1. 2023 zverejnila pracovný dokument Hnacie sily potravinového zabezpečenia (Drivers of Food Security).

Sekretariát odporučil využiť prehlásenia v záveroch pracovného dokumentu Komisie, napr.

- zaistenie dostupnosti potravín za rozumné ceny sú ciele, ktoré nemožno považovať za samozrejmé

- ruská invázia na UA spôsobila v niektorých krajinách vážnu potravinovú neistotu
- schopnosť zaistiť dlhodobú potravinovú bezpečnosť si vyžaduje politické zásahy s ohľadom na zmeny klímy alebo prírodných zdrojov
- výskum a inovácie, vývoj technológií a modernizácia sú kľúčové faktory na dosiahnutie vyššej efektivity pri výrobe potravín a minimalizácii dopadov na prírodné zdroje
- časový rámec prijatia najpokročilejších technologických riešení patrí medzi najnaliehavejšie výzvy na zaistenie potravín

Predseda júci upozornil na kompletnú zmenu uvažovania ohľadom potravinovej bezpečnosti a zdôraznil zásadnú rolu hnojív v rastlinnej produkcii.

Prínos aktivity pre poľnohospodárov v SR:

Prenos informácií pre členov SPPK k danej problematike.

Vyplývajúce úlohy pre SPPK:

Pre SPPK nevyplývajú zo zasadania žiadne úlohy.